

L'independentisme violent com a referent

L'elecció de Quim Torra com a president de la Generalitat de Catalunya ha fet aflorar un debat recurrent entre els historiadors del catalanisme dedicats en particular als anys vint i trenta. Com la majoria dels lectors saben a hores d'ara, el dirigent de Junts per Catalunya va assistir a alguns homenatges a Daniel Cardona i a Miquel i Josep Badia i els va dedicar columnes laudatòries abans d'accedir al càrrec.

Com que Cardona i els Badia són representants d'un segment minoritari del catalanisme d'aquell moment –el separatista, l'antecedent històric de l'independentisme actual– i favorables a mètodes expeditius –violència física, amenaça, coacció– per dur a la pràctica els seus objectius polítics, han transcendit les dissertacions, habitualment restringides a l'acadèmia, sobre si poden ser considerats feixistes o no.

El dijous 30 de maig el professor Fermí Rubiralta plantejava la qüestió en aquest mateix espai a l'article "El president Torra i els referents històrics". No és la primera vegada que ho fa. L'any 2011 ja va polemitzar amb el també historiador Agustí Colomines a les pàgines de l'*Avui* amb motiu d'aquells homenatges. A tomb de la seva opinió, voldria fer un seguit de consideracions. No pas per avorrir-los amb debats taxonòmics amb qui és biògraf de Cardona i Badia, sinó per centrar un debat que crec que es fa en termes equivocats.

Segur que coneixen la regla de Godwin, que diu, per fer-ho simple, que a mesura que una discussió s'allarga la probabilitat que aparegui una comparació en la qual s'esmenti els nazis o Hitler és gairebé total. Es deuen haver adonat que darrerament en la nostra Catalunya efervescent la situació amb la pa-

raula *feixista* és similar.

La raó és que el mot *feixista* ha esdevingut una mena de significat buit. Cadascú l'aplica quan li convé només amb una vaga idea sobre allò a què es refereix. Tampoc és senzill saber-ho. Més enllà de tipificar com a tals els règims de Mussolini i Hitler, no hi ha acord en l'acadèmia sobre la definició de *feixisme*, ni quins altres règims poden ser considerats com a tals. Reconeuts especialistes com el britànic Roger Griffin els diran, per exemple, que Franco no era un polític pròpiament feixista.

Poden comprendre, doncs, que en la historiografia del catalanisme hi hagi diferents visions sobre Cardona i les Joventuts d'Esquerra Republicana - Estat Català (JEREC), capitanjades per Badia i Josep Dencàs. Des de les que, com Rubiralta, no els entenen com a feixistes, fins a Colomines, que els veia, en la seva rèplica, com a "fascinat per l'estètica feixistitzant", passant per Enric Ucelay-Da Cal –que ha estudiat més a fons la qüestió–, que conclou que eren feixistoides però en canvi sosté que un moviment feixista catalanista als trenta no va existir.

Deia en començar, però, que el debat és desencertat perquè, en comptes de posar elements damunt la taula amb què vostès es puguin formar un criteri, se'ls traslladen discussions acadèmiques. Entenguin-me, tant és si Cardona, Badia o Dencàs són tipificats de feixistes o no. La qüestió és que eren figures favorables a la violència per aconseguir objectius polítics. I que, a més, com a mínim els dos darrers, no només hi eren favorables per fer front a la dictadura de Primo de Ri-

JOAN ESCULIES

ESCRITOR I HISTORIADOR

L'actuació de Badia ja semblava execrable llavors a les persones amb dos dits de front

vera, sinó també durant la Segona República. I sobre això no hi ha cap mena de discussió historiogràfica.

No és que les JEREC desfilassin amb uniformes d'estil militar, ja que això també ho feien algunes joventuts socialistes. El moment s'ho duia, sí, però no pas tots els que es disfressaven així tiraven endavant pràctiques violentes, ni de llunyeren "gairebé tots". No és que durant un període se sentissin atrets per les marxades de camises, sinó que eren partidaris de mètodes expeditius. Dencàs –que un dia es deia feixista i l'altre no– reconeixia, fent referència a quan, segons el seu entendre, no se'ls respectava: "Potser sí que alguna vegada hem reaccionat violentament".

Les actuacions de Badia, àlies el *capità collons*, no és que avui sem-

blin execrables, és que ho semblava aleshores a les persones amb dos dits de front (que eren moltes i la premsa n'anava plena). L'any 1933 al periodista Josep Maria Planes, una de les primeres plomes del seu temps, el conseller de Governació, Joan Selves, li va haver de posar un policia d'escorta pel temor a les JEREC. Membres d'aquestes Joventuts van trencar –i ho van reconèixer– les planxes del setmanari que ell dirigia, *El Be Negre*, a punta de pistola. Podríem seguir amb altres exemples.

I és aquí on volia arribar. Els historiadors tenen el deure de mostrar i explicar el passat, no de cercar subterfugis per abordar qüestions que incomoden. Precisament perquè la ciutadania tingui elements de judici que li permeti discernir entre el que suposa tractar aquestes figures en un seminari d'història o lloar-los i demanar que els dediquin carrers.

Deia Rubiralta que "determinats personatges històrics, amb tots els seus errors i encerts, les seves virtuts i les seves misèries, han contribuït a portar-nos fins aquí". No. El catalanisme i l'independentisme actual és precisament on és a pesar de figures com aquestes. És on és gràcies a plomes esmolades com la de Planes, que denunciava les seves pràctiques i les dels seus contraris faistes i que per això el van assassinar.

S'ha de deixar –i tenir– molt clar que aquells que empraven la coacció o l'amenaça no poden ser referents, ni tan sols d'aquelles persones que avui es consideren independentistes a ultrança. Al marge que siguin considerats per l'acadèmia, no pel carrer, feixistes o no. Cardona, Badia i Dencàs són material d'estudi interessantíssim per a la historiografia, però per al catalanisme present no són res més.

QUIQUE GARCÍA / EFE

El periodisme cultural és cosa d'homes

Diu que l'experiència és la mare de la ciència i, si és veritat, jo com a periodista cultural en tinc una mica, perquè ja són uns quants anys de practicar. Durant aquest temps esperava veure tot un seguit d'engrescadores transformacions que no he vist pas. Per a mi la principal seria que el periodisme cultural esdevingués transversal, de manera que els llibres d'economia es comentessin a les pàgines d'economia i no en un suplement cultural, i així es donés l'oportunitat que tothom es contagiés de cultura i no només aquells que ja estan/estem ben contagiats.

També m'hauria agradat veure una feminització creixent, que no he vist en termes de poder, tot i que alguns col·legues del ram –optimistes ells– pensen que sí que s'ha donat. Sucedeeix que amb to-

ta la bona fe alguns pensen que és un gran avanç que hi hagi algunes dones a la redacció i que de tant en tant se les deixi piular. L'ARA és excepció, aquí les dones tenen veu i vot. Però ja sabem que una flor no fa estiu i, més enllà de l'ARA, hi ha el que hi ha. A les dones encara avui se les manté majoritàriament a la perifèria del periodisme cultural, al marge de qualsevol decisió important. I en canvi quan vaig a les rodes de premsa són majoria: hi són però no tenen prou veu. Des que la pionera Maria Luz Morales practicava en franca minoria el periodisme cultural ha plogut molt, però per a les dones ha plogut poquet.

Aquesta és la meva radiografia del que ha passat en aquests darrers lustres: algunes patums han

M. ÀNGELS CABRÉ

ESCRITORA I DIRECTORA DE L'OBSERVATORI CULTURAL DE GÈNERE

deixat aquest món –vull dir el terrenal–, s'han perpetuat algunes firmes d'arrels ben gruixudes –algunes de ben tedioses– i han pujat alguns delfins, que no auguren res bo. O sigui que tot ha canviat per seguir més o menys igual. Farem un joc senzill, jugarem a dir

quantas dones coneixem que tinguin veu en el periodisme cultural. Quantes dones que no siguin l'Anna Guitart –a qui li toca presentar tots els esdeveniments culturals que no presenten ells– tenen veu en el periodisme que s'ocupa de la cultura, que parla de literatura, teatre, cinema, art? Jo em sé uns quants noms, vostès no: hi són, fan la feina ben feta, però la seva veu no se sent. Si jo escric com escric des de fa gairebé trenta anys a les revistes i els diaris,

com és el cas, existeixo; però se'm sent? Si no surto a la tele, si no tinc prou minuts en una ràdio de gran audiència, se'm sent?

Els programes, els suplementos i les seccions fixes són sempre d'ells i els periodistes culturals de prestigi són senyors, però no perquè les dones no en sapiguem –que en sabem igual o més–, sinó perquè l'espai que se'ns dona és residual, perifèric i poc transcendent. D'aquest afany de mantenir les dones a la perifèria en aquesta branca del periodisme en parlo cada any a l'assignatura de gènere i informació cultural que faig al màster Gènere i Comunicació (GiC) de la Universitat Autònoma de Barcelona. I en parlo mostrant les proves del delictes, les proves de qui parla, qui sembla que té veu i qui en té en realitat.

Fa molt que em pregunto, per exemple, per què els col·legues de l'Asociación Española de Críticos